

TBB BAŐKAN YARDIMCILIĐI'NDAN HEYKELTIRAŐLIĐA YOLCULUĐUN ÖYKÜSÜ: Merih SEZEN

Söyleři ve fotoğraf
Av. Oya GÜNENDİ*

Biraz kendinizden bahseder misiniz? Hangi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldunuz, kaç yılında?

Çocukluđumda, ilkokulda bir iki sene Fransız okuluna gittim. Fransızca'yı bu kadar biliyorum. Daha sonra Fransa'ya gittim tabi... Daha sonra ilkokulu bir Türk okulunda okudum. Ortaokulu askeri

meslekte, Deniz Harp Okulu'nda okudum. Sonrasında tam mezun olmaya kısa bir süre kala ayrılmak durumunda kaldım. 38 olayları falan filan... Hukuk Fakültesi'ne 1939 yılında girdim; fakülteden 1943'te mezun oldum. Bütün hocalar genellikle Almanya'dan gelmişti. Çok iyi bir düzeyde hukuk tahsili yapılabiliyordu; şimdiyi bilmiyorum. Sonra yurt dışına gittim,

* Ankara Barosu avukatlarından.

deniz hukuku ihtisası için uğraştım.

Çok ilginç bir şey söyleyeceğim size. Şimdiki Türkiye’de her şeyin paraya döndüğü bir dönemde belki tuhaf kaçır ama, mezun olduktan sonra tam ayrılırken, kaleme, benim için kaç para sarfettiler diye sordum. “Siz bilmiyor musunuz” dediler. “Dört sene, beşer liradan yirmi lira.” dediler. Bu benim aklıma takıldı. Dedim ki, bu ülkede ben yabancı öğretim üyelerinden çok üst düzeyde bir hukuk ihtisası yaptım. Sonradan düşünüyorum bunu... Benim bu devlete borcum var dedim. Bu benim aklıma girdi. Fransa’ya gittim, deniz hukuk ihtisası yapmaya çalıştım, doktora kurlarına devam ettim. Fakat hiç aklımdan çıkmıyordu. Nihayet bitirdik geldik İstanbul’a. Dil biliyorum, yabancı şirketler var; avukat oldum. Birden aklıma bu geldi, ben bunu ödeyeceğim, dedim. Geldim hemen; evvela Devlet Deniz Yolları’na, ondan sonra Hazine’ye dilekçe vererek başvurdum. İki birden kabul etti. Yalnız, Hazine’nin galiba personel ihtiyacı varmış; Muhakemat Müdürü de çok efendi bir adamdı, benim de dil mil bilen bir adam olduğumu görünce herhalde kaçırmak istemedi. Dedi ki “Evladım burası üniversite gibidir, her türlü dava var burada; yalnız boşanma davası yok, çünkü Hazine evli değil.” Belki bugün boşanmaya da ihtiyaç vardır... Çok da

sempatik davrandı; “Tek bir şey var. Onu da söyleyeceğim. En yüksek derecede devlet memurunun aldığı maaşı ve emeklilik maaşını alabilirsin.” dedi “Ailenle beraber, hastanelerde bedava bakılırsın, ilaçların devlet tarafından verilir ve en yüksek derecede devlet memurunun aldığı maaşı alırsın.” diye devam etti. Zaten benim gözüm parada da değildi. Neyse fena değildi, on sene böyle gitti. On sene geçince başladı... Silahlı dayayan maaşını artırdı; sözü geçen kendi ekibinin parasını artırdı artırdı... Biz hep kaldık. Yani şimdi Hazine avukatları o kadar müşkül durumdadırlar ki... Bir kere, en yüksek derecede devlet memurunun maaşını almıyorlar, yani bir müsteşarın ya da yüksek derecede bir subayın falan aldığı parayı almıyorlar maaleşef. Ben bir üst çavuş maaşı alıyorum. Hâkimler, savcılar aynı işi görüyorlar Hazine avukatlarıyla. Çünkü biz haftada kırk elli davaya giriyorduk, keşifler vardı; koş oraya koş buraya, zor işti yani. Peki kardeşim neden ben bir müdde-i umumi yani savcı kadar para almıyayım; neden onun çok altında... Neden bir hâkim kadar almıyalım? Tabi Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu’nda olduğum zamanlarda henüz bu derecede aşağıda değildi. Biz ayrıldıktan sonra oldu. Şimdi bu vesileyle Türkiye Barolar Birliği Başkanı’na ricada bulunuyorum: Bu husustaki den-

gesizliği düzeltmek bakımından bazı yapılacak işler olabilir, talep ediyorum dolaylı sesle...

Neden hukuk okudunuz? Hukuk okumak bilinçli bir tercih miydi?

Hayır; arkadaşlarım, mimarlık iyidir, hukuk iyidir dediler. Dört arkadaş girdik; onlar bıraktı, ben bitirdim. Fakat hiç canım sıkılmıyor; çünkü hukuk hayatın ta kendisi. Yani yaşamın ta kendisi; insanları bütün halleriyle ölçmek, biçmek durumunda kalıyorsunuz ve insanları tanımak, davalarını halletmek için birincil derecede gereklidir. Bu, yaşayan bir ortamın içerisinde yaşamaya çalışmak demektir. Bu, benim için hayatta çok iyi bir şey oldu. Nitekim, kendi mesleğim içerisinde Hazine avukatı olmama rağmen -yani çok işimiz vardı- genel kurullarda oylarını verdiler; Türkiye Barolar Birliği'nde çalışma olanağı buldum. O zamanın şartları içindeki toplumsal savaşıma da katkıda bulunduğumu zannediyorum; olabildiğince tabi. Fincana bırakmıyorlar baştan aşağı. Fakat memnunum, bu benim mesleki çalışma yöntemim. Ama, bunun yanında, ben hep iki işi beraber yaptım. Ders verdim; evvela Beyoğlu Ticaret Lisesi'nde ticaret hukuku dersi verdim. Daha sonra Galatasaray Lisesi Ticaret Bölümü'nde ticaret hukuku dersi verdim. Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'nda uygarlık tarihi dersi

verdim. Epey sene, beşer sene oldu bunların hepsi. Oradan, Güzel Sanatlar Fakültesi'ne devredildik. Yalnız, 12 Eylül dolayısıyla ismimiz silinmiş. İşimizi istediğimiz gibi devam ettirme olanağını bize vermediler. Oradan da çıkınca Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği'nde, burslu çocuklara cumartesi, pazar günleri ders verdim; bu benim için çok önemli.

Bu kadar yoğunluğun arasındayken heykel ile nasıl tanıştınız?

Bu ayrılık başka bir şeyi yapmaya sevketti. Hiç durmadan bir şey yapmak... O okulda olduğuma göre, etrafıma baktım, benim için en uygun olan şey heykeldi. Ondan sonra üç dört tane sergi açtım ve böylece kaynaştım. Bugün, ben 1919 doğumlu olduğum için, artık bihakkın işi yavaşlatabilirim, diye düşündüm ve neticede öyle yapıyorum.

Peki hukuk ile heykeltıraşlık arasında bir bağ kurdunuz mu? Biraz önce söylediniz ya, hukuk ölçmek biçmek, insan tanımaktır diye... Biraz yakın buldum da...

Sen o kadar güzel söyledin ki sayın meslektaşım... Çünkü heykel de -benim yaptığım türde, ben insanları yapıyorum- üç buğutlu bakabilmek demektir. Örneğin karşımdaki insanın görmediğim kulağının arkasını biliyorum ben. Çünkü üç buğutlu bakmak olasılığını buluyorum. İnsanın dışına ba-

karken içini de buluyorsunuz. Ve heykel olağanüstü bir şeydir. Onunla çok sevişiyorum şimdi.

Peki okulda, Hukuk Fakültesi'nde okurken...

Hayır, hiç böyle bir şey yoktu.

Bu yaratıcılık... Hiç yaratma sancısı duyduunuz mu o zamanlar?

Şiir yazıyordum, eskiden şiir yazıyordum.

Öyle mi? Ben kurcaladıkça çıkıyor meziyetleriniz...

Lisedeyken yazıyordum, *Ses Dergisi*'nde çıkıyordu. İşte, yani insan tükenmiyor, kestirmesi bu. Ben tahmin ediyorum ki, kendinizi zorlamadan, bir parça, yapabilir miyim, bir denesem diye baktığınız zaman muhakkak yapıyorsunuz. Daha açıkça bir şey söyleyeyim: Ben Fransızca biliyorum; Fransa'da olsam ve işsiz kalsam, bu halimle bir lokantada garson olsam, biliyorum ki bir ay sonra şef garson olurum, iki ay sonra da orada yönetici falan olurum. Yani insan buna güvenmeli; onun için sırtı hiçbir zaman yere gelmez.

Avukatlığı bıraktınız mı?

Avukatım hâlâ.

Öyle mi?

Hayır avukatlığı bıraktım, yalnızca Baro'da kayıtlı avukatım. Fakat -başka türlü anlaşılmasını istemediğim için söylemek istemiyorum- artık mahkemelerde, bu

kargaşalık içerisinde dava takip etmek istemiyorum. Yoruldun mu, diyeceksiniz... Yorgunluk değil; istediğim hukukun oluşmadığını gördüm.

Peki önceki zamanlarda nasıldı; yani avukatlığı icra ettiğiniz zamanlarda nasıldı mesleğin durumu?

Önceki zamanlarda, aksak ama yürür vaziyetteydi. Şimdi gördüğüm kadarıyla, aksak bile değildir demek gerekiyor. Fazla bir şey söylemeyeyim. Artık, belki de yorgunum, bıraktım.

Bırakmayacağım tek bir şey var. İnandığım, haktan yana, sömürünün karşısında, el ele, sevgiyle beraber yaşamaktan yana yapacağım savaşı, her yerde her an yapmaya hazırım ve yapmaktayım.

Peki, bu açıdan baktığınızda, dünyada Türkiye'nin durumunu nasıl görüyorsunuz?

Şimdi bana politika yaptırıyor-sun. Yasak değil politika yapmak... Korkum yok ama yalnız şöyle bir şey söyleyeyim: Yabancı ülkelerin, Amerika'nın vs.'nin yapış muamelesi, bugün bana, benim şahsıma yapılmış olsa ağzını burnunu kırarım. Şunu demek istiyorum: Türkiye'nin gururunu kırıcı birtakım olaylar gözümüzün önünde cereyan ediyor; Türkiye'ye af dilemek, falan filan tekliflerinde bulunuluyor. Buna katiyen tahammül edemem. Yani, bir kenara çekilip de

ben emekli oldum, diyemem. Elimden geldiğince, imzayla, yazıyla, her türlü savaşımla buna karşı koyarım.

Haklısınız; bulunduğumuz zamanda, politika konusu, iç açıcı konuşmalara izin vermiyor. O halde tekrar heykele dönelim. En çok hangi materyalle çalışmayı seviyorsunuz?

Ben toprakla çalışıyorum. Yani çamurla çalışıyorum.

Neden?

Çünkü elimde, istediklerim çok daha iyi bir şekilde ortaya çıkabiliyor. Yani, sert bir cismi yontarak çalışırken, ben bu kadar hâkim değilim. Parmaklarım hâkim oluyor, onun için böyle çalışmayı daha çok seviyorum.

Ben, meziyetlerinizin bu kadarla kalmadığını biliyorum. Bir de sporcu yanınız var sizin. Biraz bahseder misiniz?

Bu konuşmalarımız, hukukla ilgili, hayatla ilgili bir noktaya kadar geldi. Şunu söylemek istiyorum: Hep hayatta iki iş yaptığımı söyledim ama hep de spor yaptım aynı

zamanda ve hiç de yorulmamacasına bunu devam ettirdim.

Ne zamana kadar?

Bundan iki yıl öncesine kadar. Yani hareket yaptım... Fakat şimdi artık buna devam etmeme adaleler müsaade etmiyor. Şöyle bir şey; süratle söyleyeyim. 1935 yılında Güneş Genç Takımı'nda, İstanbul'

da futbol oynadım. İki sene üst üste, 1935 yılında, İstanbul şampiyonu olduk. Taksim Stadyumu'nda kutlamayı yaptık. Askeri mektebe girdim; subayım dedi ki: "Spor yapanlar bir adım ileri." Ben hemen göğsümü kaldırarak ileri çıktım. Futbol oynamışım çünkü; Türkiye'de futbol çok önemli bir şey. Adam: "N'aptın sen?" dedi. "Futbol oynadım efendim."

dedim. "Hemşerim burada futbol geçmez!" dedi. Bizim futbol kariyeri bitti. Ondan sonra bizi dörder beşer sıraya koydu, koşturdu. Birinci ve ikinci gelenleri, ayırdı, ayırdı... Altı yedi kişiyi ayırdı; "Siz atletizm yapacaksınız." dedi. Ben meğer sprintermişim, yüz metre ciymişim. Nereden bileceğim, futbolda koşarken

Hukuk hayatın ta kendisi. Yani yaşamanın ta kendisi; insanları bütün halleriyle ölçmek, biçmek durumunda kalıyorsunuz ve insanları tanımak, davalarını halletmek için birincil derecede gereklidir. Bu, yaşayan bir ortamın içerisinde yaşamaya çalışmak demektir.

topa çabuk yetişiyordum ama... Askeri mektepler takımına girdik. İstanbul takımına girdik. 100, 200, 400 m. koşuyorduk. Ondan sonra, sırasıyla, nasıl söyleyeyim, on iki yaşında tenis oynamaya başlamıştım spor olarak. Ama bunlar müsabaka sporu olarak. Ondan sonra yelken yarışlarına katıldım bir iki sene... Denizaltı balık avcısıyım. Tenis Eskrim Dağcılık Kulübü'nün vasıtasıyla kayak yapma imkânı buldum. Bir kayak öğretim kursundan belgem var.

**Eskrimde ödüllerinizi var...
İnternet'te hemen çıkıyorsunuz.**

Evet, sonra uzun vadeli atletizmi falan bırakınca eskrim vurdum işi. 1940 senesinde eskrim başladım. 1941 senesinde Türkiye Tecrübesizler Kılıç Şampiyonu oldum. 1942 senesinde Milli Takım'a girdim. 1959 senesine kadar Milli Takım'da kaldım. Beş dünya birinciliğinin yanında, bir de olimpiyata iştirak ettim.

Şimdi bunları şey için söylemiyorum; bunlar olmayacak şeyler değil. Normal insanın gücü bunların hepsine yeter ve yorulmadan da işin altından kalkar. Söylemek istediğim buydu.

Yani, istemeyi bilmek önemli...

Yalnız, tabii vücudunu buna hazır bulundurmak lazım. İnsan ne

kadar spor yaparsa, o kadar atik ve çevik olur, bana göre.

Şimdi yaşlandık. Yürümem zorlaşıyordu. Yürürken nefesimin kesileceğini gördüm, anladım; çünkü seksen dört yaşındayım. Yeni bir yol buldum. Arka balkona bir kondüsyon bisikleti aldım. Her gün kondüsyon bisikletiyle dokuz dakika çalışıyorum. Şimdi daha iyiyim.

"Sağlam kafa, sağlam vücutta bulunur." sözünün en büyük de-lillerinden birisiniz diyebiliriz...

Onu bilmiyorum, sağlam kafa olup olmadığını bilmiyorum ama normaldir. Artık bundan sonrası genç kuşakların. Yanlarındayım, önlerindeyim, arkalarındayım. Fakat yeter ki, benim söylediğim gibi, bir insanın insan tarafından sömürülmesi ve alaşağı edilmesi söz konusu olmasın. Buna, başkasının sırtına basarak yukarı çıkma gibi bir olaya, katien karşıyım.

Haktan, hukuktan bahsediyoruz. Belki de Hukuk Fakültesi'nden mezun olduğum için böyle oldum, bilmiyorum; zannetmem. Burada, bu savaşıma devam ediyorum; askere bile alsalar giderim. Bu, işin şakasıydı. Teşekkür ederim.

Türkiye Barolar Birliği adına ben çok teşekkür ederim.